

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj.

Uredništvo: Ulica Sv. Franciška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Čudina. Lastnik: Konrad Čudina. Tisk: Tiskarna „Edinosti“, vpisane zadruge z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Franciška Asiškega št. 20. Telefon uredništva in uprave: 11-57.

Naročnina: Za celo leto K 31.20
Za pol leta 15.00
za tri mesece 7.00
za nedeljsko izdajo za celo leto 0.20
za pol leta 0.10

EDINOST

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 8 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglas se računa na milimetre v širini ene kolone. Cene: Oglas trgovcev in obrtnikov mm po 10 v. Osmrtice, zahvale, poslanice, oglasni denarni zavod mm po 20 v. Oglas v tekstu lista do pet vrst K 20. vsaka nadaljnja vrsta K 2. —

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev. Oglase sprejema inšeratski oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“ — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšeratski oddelček se nahajata v ulici Sv. Franciška Asiškega št. 20. — Poštnehranični račun št. 41.652.

2 Dunaja.

(Od našega posebnega poročevalca).
25. julija 1917.

V nedeljo je imel v Brau sejo izvrševalni odbor češke krščansko-socialne stranke na Moravskem pod predsedstvom dr. Srameka. Razpravljali so o nameravani reformi ustave in različnih nazorih, ki vladajo v tem oziru med češkimi strankami. — Odbor je odobril državnoopravno izjavo Svazu in sklenil soglasno, naj njihovi člani v Češkem Svazu kakor tudi v Narodnem svetu delujejo na to, da se česka delegacija zavzame za hitro izvedbo ustavnih reform.

Da vlada v tem oziru med Čehi velika zmeda, nam je dokaz časopisje raznih strank. Demokratiški „Pravo Lidu“ v večerajšnji številki zopet hudo napada agrarce in jim očita popolno nesposobnost za vodstvo češke delegacije. Izpodbijali so, pravi, mladočeške politike iz vodstva, češ, da niso sposobni in imajo premalo uspehov, zdaj jih imajo sami pa še manj. — Hudo je čitati v teh težkih časih podobne reči, ki dokazujejo, da ni prav nič edinstvo v tej češki delegaciji, ki naj bi bila vsem ostalim slovanskim strankam za vzor.

V tujakšnji politični krogi sodijo, da vpliva splošni, negotovi in tako hudo se menjajoči položaj na razne češke stranke v — različnem smislu: ene sili k popustljivosti, ker se boje velike odgovornosti za — neuspehe, druge pa še podkrepljuje v dosedanjih smeri. Kdo ima bolj prav, je pač zelo težko reči. Da vplivajo take nejasnosti tudi na našo jugoslovansko politiko, je jasno in povsem naravno. Upamo pa, da sedanja zborovanja v Pragi prinese zaželeno jasnost in edinstvo. Želeli bi, da bi bilo po tem važnem posvetovanju razmerje med vsemi češkimi strankami tudi povsem odkritosrečno brez sledu o kakem strankarskem tekmovanju med seboj. — Potem bi tudi stališče Jugoslovanskega kluba veliko lažje. Upoštevati moramo tudi precej plemenit položaj Ukrajinskega kluba, ki ima zdaj zopet novih skrbi za svoj narod.

V tujakšnji politični krogi sodijo, da vpliva splošni, negotovi in tako hudo se menjajoči položaj na razne češke stranke v — različnem smislu: ene sili k popustljivosti, ker se boje velike odgovornosti za — neuspehe, druge pa še podkrepljuje v dosedanjih smeri. Kdo ima bolj prav, je pač zelo težko reči. Da vplivajo take nejasnosti tudi na našo jugoslovansko politiko, je jasno in povsem naravno. Upamo pa, da sedanja zborovanja v Pragi prinese zaželeno jasnost in edinstvo. Želeli bi, da bi bilo po tem važnem posvetovanju razmerje med vsemi češkimi strankami tudi povsem odkritosrečno brez sledu o kakem strankarskem tekmovanju med seboj. — Potem bi tudi stališče Jugoslovanskega kluba veliko lažje. Upoštevati moramo tudi precej plemenit položaj Ukrajinskega kluba, ki ima zdaj zopet novih skrbi za svoj narod.

Toda gledé na obliko te države in gledé na državno zvezo si niso edini in vlečejo zdaj — vsaj javno! — na dve strani. Eni so za ustavno monarhijo v okvirju avstrijske monarhije, ki naj bi bila nekakša zveza več sicer samostojnih držav. Do ruske revolucije ta ideja ni imela preveč nasprotnikov. — Po revoluciji pa se je pojavila druga struja tam od zunaj, ki agituje za — republiko v zvezi z ostalimi ruskimi republikami. — Isto proglašajo ukrajinski osrednji svet v Kijevu, ki tudi hoče povsem avtonomno republiko v zvezi z ostalo Rusijo, daji je pri nas tudi ukrajinska stranka, ki hoče imeti Ukrajino v zvezi z avstrijsko monarhijo. Ideja velike konfederacije ruskih republik je torej enemu delu Poljakov zmešala glave — in posledice vidimo vsak dan iz kongresne Poljske: zatvoritev visokih šol in taki pojavi, kakoršen je aretacija generala Pilsudskega.

Da Poljaki v našem parlamentu sredi takih pojavov ne bodo imeli lahkega sta-

lišča, je pač naravno. Zato tudi tujakšnji politični krogi z radovednostjo pričakujejo, kakšna bo nadaljna parlamentarna taktika poljskega kluba. — Ustavni odsek je za take preizkušnje najzanimivejše polje, ki je zdaj tudi vedno odprto.

V parlamentu smo imeli danes pet gostov — politikov takozvane starorusinske stranke (ki je za čisti ruski književni in uradni jezik!). Vsi so bili obsojeni v procesu z dr. Markovim vred in so pomislili. — Deputacijo sta vodila posl. Kurylowicz, ki je bil tudi obsojen, in načelnik Narodnega sveta dr. Drohomirecki. — Zahvaliti je hotel Češki Svaz, Jugoslovanski klub in Poljsko kolo za ves trud, ki so ga imeli, da so jim izposlovali — zlato svobodo.

Skoro gotovo je že, da bo imela poslanska zbornica med 10. in 15. avgustom tri seje, da — reši vse zakone, ki jih hoče gospodarska zbornica premeniti.

Spor med obema zbornicama je vsak dan bolj napet. Trdijo celo, da večina gosposke zbornice naravnost išče spornih točk. V kakšen namen? — Nasproti takim trditvam, ki sliče na realni podlagi, se pa pripravljajo v poslanski krogi na rezeke odgovor. Vršé se dogovori, da poslanska zbornica pošlje svoje že enkrat sklenjene zakone zopet neizpremenjene v gosposko zbornico, češ, bomo videli, ali zlonimno odpornost in trmoglavost teh velikih gospodov ali ne. — Ako ne, potem bodo imeli toliko več in dobrega gradiva v ustavnem odseku tisti zastopniki, ki so sploh načelni nasprotniki — gosposke zbornice, ki je, po njihovem mnenju, trn v oči vsake demokratične države. S tem bi bil pričet boj tudi proti sedanjim sestavi te zakonodajne druge instance.

Ko mi je današnje poročilo treba skleniti (5. pop.), še vedno traja seja ukrajinskega parlamentarnega zastopstva. — Ti poslanci so edini, ki so skoro polnoštevilno zbrani v parlamentu nekako v permanenti. — Naravnost iz seje se mi je sporočilo, da se vrši razprava še vedno o položaju, ki sem ga včeraj očitel. Sklenili niso, razun brzojavke na cesarja, še nič konkretnega. Od njihovega taktičnega stališča bo seveda marsikaj odvisno tudi v splošnem parlamentarnem položaju, — zato z napetostjo pričakujemo njihovih sklepov. Njihova usoda je naši na Primorskem najbolj podobna.

Zvezna armadna poročila.

AVSTRIJSKO.

DUNAJ, 26. (Kor.) Uradno se razglša: 26. julija 1917.

Vzhodno bojišče. — Mackensenova armada: Nobenih večjih bojnih dejanj. — Armada nadvojvode Jožefa: Ob gornji Suti razvija sovražnik zopet živahno delovanje. Kövessova armada je iztrgala Rusom Babo Ludovo. Sovražnik je severozapadno te višine zapustil svojo karpatsko postojanko in se umika proti vzhodu. Pri zlomitvi ruskega odpora na Tartarskem prelazu je se posebno odlikoval budimpeštanski pešpolk »Cesarica in kraljica Marija Terezija« št. 32. — Fronta princa Leopolda Bav.: Böhmova armada je zavzela Delatin, Otinjo, Tlumac in Bučac. Nemške čete se nahajajo na zapadnem robu Trembovja. Uspeh pri Tarnopolu je bil razširjen z osvojitvijo več višin.

Italijansko bojišče. — Razven običajnega topovskega ognja nobenih posebnih dogodkov.

Balkansko bojišče. — Neizpremenjeno.

Načelnik generalnega štaba.

NEMSKO.

BEROLIN, 26. (Kor.) Veliki glavni stan, 26. julija 1917.

Zapadno bojišče. — Armada kraljeviča Ruprehta: Z nezmanjšano srditostjo, večkrat naraščajočo do bobnajočega ognja, divja topovska bitka med obalo in Lyšom dalje. Ponoči je topovski boj neko-

liko odnehal. Ko se je zdnilo, se je razvil vnovič do največje sile. Angleški izvidnički suki so se nadaljevali; uspeha niso imeli. V Artoisu so bile naše postojanke. — Lensu zopet srdito obstreljevanje. Pri Monchy so luščiški napadni oddelki skupno z metalcem plamenca zavzeli važen kos jarca, ki ga je sovražnik trikrat zaman zopet poizkušal osvojiti. — Armada nemškega cesarjeviča: Po izvršni topovski pripravi so zvečer deli vestfalskih polkov zavzeli francoske postojanke južno Aillesa v širini 1800 m in globokini 400 m. Danes zjutraj so drugi poročali o bataljoni z nenadnim napadom iztrgali sovražniku severozapadno Hurtebisa obvladajoče dele višinskega grebena. V Sampanji so šlezvik-holštajnske čete in napadni oddelki iz marke izvedli krepek sunek z uspehom. Zavzeli so zopet na Višoki gori ostankne dne 14. julija v francoski oblasti ostalega ozemlja. Sovražnik je izvršil na treh krajih brezuspešne protinapade, ki so zvišali njegove krvave izgube. Skupno je bilo privedenih nad 1150 ujetnikov, med njimi 46 oficirjev, in uplenjenega mnogo orožja.

Vzhodno bojišče. — Fronta princa Leopolda Bav. (Eichhornova armada): Južno Smorgona je naš koncentrični topovski ogenj zmanjšal vderno točko Rusov. Sovražnik se je moral tamkaj umakniti. Skoro vsa prejšnja postojanka je zopet v naših rokah. — Böhmova armada: Po srditih bojih so prispale naše divizije na višine severovzhodno Tarnopol in

deželni uradu, ki naj se ustanovi in v katerem naj so zastopani poleg proizvajalcev tudi porabiški krogi. (Potemtakem bi torej vendarle odzvonilo dosedanjemu brezobzirnemu paševanju znanega gospoda Vogelhuberja! — Ured.) Predsednik deželne upravnice komisije je nadalje nastopal proti dejanski izvajalnosti živinskega zapora v posameznih delih Istre in je priporočal ustanovitev deželne komisije za ureditev prometa v živino, kar se je splošno odobravalo.

Obsežno se je nadalje razpravljalo o vprašanju deželi odredene dobave sene in slame ter o vojaškem zasaganju sene na Primorskem. Državni poslanec dr. Rybář je poudarjal, da pridelek sene in slame je v normalnih časih ne zadostuje za pokritje domačih potreb, vsled česar je Primorska že od nekdaj navezana na dovoz krme. Letošnja slaba letina je že itak krmi položaj le še posušila, tako da se je bati splošnega pomankanja živine, kar je treba pravočasno preprečiti. Deželni gospodarski svet je pritril tem izjavam in je sklenil po predlogu poslanca dr. Rybářa, da naj se vlada naprosi, da naj se opusti zasaga sene in slame na Primorskem.

V splošnem je deželni gospodarski svet sprejel z največjim poudarkom dr. Puccherjev resolucijski predlog, da naj se z ozirom na posčno težavno razmere v naložbenem vojnem ozemlju ležeče Primorske in mnogobrojne njegove prebivalstvo naložene žrtve, nadalje z ozirom na pije pridelle v deželi ter slabe letine zadnjih let poljski pridellki ter uspehi živinoreje in ribištva v kolikor mogoče velikem obsegu dajo na razpolago civilnemu prebivalstvu in naj pristojne osrednje oblasti za pokritje še ostalega znatnega primankljaja živin poskrbe s pomnoženim in urejenim dovozom. Nadalje se je sprejela po dr. Puccherju sprožena in po državni poslancu dr. Laginju priporočena resolucija, v kateri se opozarja na nujno potrebo, da se ukrene potrebno za povzdigo domačega poljedelstva, ki je tekom vojne močno trpelo in zato nujno potrebuje državne podpore. V zvezi s tem predlogom se je sprejel tudi predlog poslanca dr. Laginje, ki naproša vlado, da se vinorejskemu prebivalstvu na Primorskem za zboljšanje vinskega pridelka in delanje pijače za domačo rabo (petitota) pravočasno da na razpolago zadostna množina sladkorja.

Ko je še nato deželni glavar dr. Faldutti obsežno razpravljalo o gorških aprovizacijskih vprašanjih, se je sklenilo po predlogu državnega poslanca dr. Rizzija izvolitev stalnega odseka iz deželnega gospodarskega sveta v svrhu oskrbovanja tekočih stvari.

Namestnik je nato zaključil sejo z zahvalo navzočim, cesarski svetnik Leopold Branner pa se je zahvalil namestniku za njegovo skrb v stvari preskrbe živil za primorsko prebivalstvo.

Rekvizicija vina v Istri.

Deželna upravnica komisija mejne grofije Istre je predložila c. kr. namestništvu v Trstu dne 28. junija 1917. sledečo spomenico:

Z rekvizicijo vina v letih 1915. in 1916. se je provzročila pokrajini Istri velika in nenadomestljiva škoda, a provzročena je bila toliko z načinom, po katerem so se izvedle te odredbe, kolikor z odredbami samimi.

Ta rekvizicija je bila nepravilna za Istro z dveh stališč. V prvo, ker je bila rekvizicija odredjena samo za to deželo, dočim se je drugim pokrajinam prizaneslo; a v drugo: ker so maksimalne cene za rekvirirano vino v početku sicer odgovarjale drugim tržnim cenam, ali pozneje so dosegle tako razliko v razmerju s cenami v drugih deželah, da so padle daleč pod njihovo polovično ceno. In istrsko vino se je prodajalo v Trstu in po drugih mestih po 6-8 K, dočim je bila maksimalna cena določena le na K 180. Istrski kmet ne trdi krivo, ko pravi, da mora plačati vojni davke za odedraha.

Izguba tej deželi vsled zaplеме in doletitve maksimalnih cen bi morala, kakor se zdi, samo za leto 1916. iznašati okoli 15 milijonov kron.

Vkljub škodi, ki so jo Istrani pretrpeli vsled rekvizicije, pa niso imeli omenbe vredne koristi ne vojni erar, ne konsument. Deželna upravnica komisija je trdno uverjena o tem, da je vojni erar, ki je morda imel pri kupovanju istrskega vina kake dobičke — o čemur pa podpisano opravljeno dvomi, ker je kupoval potem posredovalcev, ki so pri svoji trgovini vlekli velike dobičke — gotovo nasprotni temu, da bi bili istrski kmetje primorani dati svoje vino za znatno nižje cene, nego v drugih delih monarhije.

Povsem razumljivo je, da je to izzvalo veliko gorenje pri istrskih pridelovalcih vina, ki se vidijo težko in krivično oskodovali v svojih materialnih interesih. — Radi tega hočejo gotovi krogi — da si je nerazumljivo: zakaj — proglasi deželno upravno komisijo za odgovorno, pak je to pred nekotiko čnevi sklenilo podpisano komisijo, da poda pojasnila o tem predmetu.

Da se krivica, storjena istrskim kmetom, vsaj naknadno popravi na kak način, je hotela podpisana komisija pred kratkim preložiti temu c. kr. namestništvu predsedništvu odgovarjajoče pojasnilo cen, določenih z naredbo št. 9. septembra 1916. z. z. i. št. 36. Nu, odnehal je od tega, ker se je po temeljitim razmislihanju uverila o tem, da bi bilo pri sedanjih razmerah povzročanje cen vina samo trgovcem na korist, nikakor pa producentom, kar bi — naravno — le povečalo omenjeno ugorjenje.

Iz teh razlogov smatra deželna upravnica

komisija že sedaj za svojo dolžnost, da zaprosi c. kr. namestništvu predsedništvo, naj ne ponovi zaplеме vina po dosedajni metodi, ter si dovoljuje komisija predložiti ta-le predlog:

Naj se odneha od rekvizicije vina v Istri, bodi v kateri-koli formi, v tem in v bodočih letih, razum v slučaju, ako bi se take odredbe izdale za vse dežele te državne polovice in za dežele ogrske krone. V tem slučaju pa naj se poskrbi, da se bo v Istri z ozirom na rekvizicijo postopalo na isti način, kakor v drugih deželah.

Od deželne upravne komisije mejne grofije Istre.

Aprovizacijske stvari.

Goveje meso za manj imovite sloje.

Prihodnje razdeljevanje govedine za manj imovite sloje se bo vršilo prihodnjo nedeljo proti izročilni izkaznici štev. 5.

Domače vesti.

Odlikovanje. Cesar je podelil dvor. svet. pri namestništvu v Trstu, dr. Egonu baronu Glanzu, v priznanje izvrstnega službovanja v vojni konturni križ. Franc Jožefovega reda z vojno dekoracijo.

Razglas. C. kr. namestništveni svetnik v Trstu razglasi: Neka oseba v uniformi hodi po hišah v Trstu in si prilaga bakrene žice strelodvodov pod pretvezo, da ima v to naročilo od vojaške uprave. Hišni gospodarji se s tem svari pred to osebo; istodobno se prijavlja, da imajo pravi pooblaščenici armadine uprave izkaznico s pomniškom štampilje c. in kr. vojaškega stavbnega odseka v Trstu. (K. u. k. Militärbauteilung, Bauaufsicht Triest.)

Pojasnilo. Naši čitatelji se morda čudijo, da ne prinašamo nobenih objav in poročil o sedanjih operni sezoni. Dolžni smo jim torej o tem nekoliko pojasnila. V našem listu od 16. junija t. l. smo se pritožili, da je bila sezona naznanjena le v nemškem in italijanskem jeziku. Ta naša pritožba je bila upravičena, ker se je opera uprizarila po gledališkem odseku odbora za tržaško vojno razstavo, kateri stoji pod protektoratom tukajšnjega namestnika. Gospod princ Thurn in Taxis, pokrovitelj gledališkega odseka je sam priznal upravičenost naše pritožbe ter izrecno objavil, da bo odtečaj naprej vse objave izdajal tudi v slovenskem jeziku. Ko je pa bila otvoritev operne sezone zopet naznanjena le v nemškem in italijanskem jeziku, smo se zopet pritožili proti temu v našem listu ter smo o stvari osebno govorili z gospodom princem Thurn in Taxisom, ki pa nam je rekel da stvar glede jezika gledaliških naznanil ni njegova kompetenca, temveč skupnega odbora vojne razstave, katere odbor pa je proti slovenskim objavam, ker da se Slovenci niso dovoljno odzvali tej akciji. Rekel je tudi, če bi namestništvu odboru izreklo željo, da naj se upoštevajo tudi zahteve Slovencev, da bi se dala stvar povoljno urediti. Interventirali smo v tem smislu na namestništvu, kjer niso samo priznali upravičenosti naših pritožb, temveč so bili celo že preventivni naši želji ter sporočili odboru željo, da se naši upravičeni zahtevi ustreže. **Toda vkljub temu je ostalo vse pri starem.** Odbor je valil vso krivdo na prince Thurn in Taxisa, a ta na odbor. Naravno je torej, da se mi ne moremo zanimati za akcijo, pri kateri se naš narodni čut žali in nas na tak demonstrativen način prezirajo. In glej, kaka nedolžnost s strani odbora! V soboto, 28. t. m., nastopi v »Lohengrinu« — **Marko Vušković**, naš preljubi znanec iz onih lepših časov, ko so se še v prostorih našega Narodnega doma glasili zvočki slovenske opere, ko je ta prvak jugoslovanskih pevcev, doslej prvi bariton zagrebške, odlej prvi bariton dunajske ljudske opere, stal pred nami kot **Nikola Zrinjski**, Marko — celo njegovo ime so hoteli potvrditi v Vusovčeva — naš ljubljeneec, nastopi v Verdijevem gledališču, in mi? Odbor, dasi ravno nas javno ne pozna, nas hoče ravno po Vuškoviću privabiti tja, kamor nam z druge strani zapira vrata. Toda to nas ne moti nikakor, da ne bi našega pevca pozdravili v našem Trstu s tisto odprto srčno radostjo, kot smo ga pozdravljali tedaj, ko je prihajal med nas, med svoje. Zelimu mu kot pevcu najboljši uspehi! Naj pokaže on, kaj bi bilo danes lahko v tržaškem občinskem, torej tudi našem gledališču, če bi odbor hotel upoštevati — pravi Trst, ne pa da ga prezira!

Otvoritev vojne razstave. Včeraj dopoldne ob 10 se je v dvoranah Verdijevskega gledališča otvorila že dolgo časa pripravljana vojna razstava. Otvoril jo je namestnik baron Fries — Skene v navzočnosti kontreadmirala bar. Koudelke, škofa mngr. dr. Karla ter drugih vojaških in civilnih dostojanstvenikov. Prevladovale so sploh uradniške in vojaške uniforme. Namestnik je prišel nemški, nadaljeval italijanski in potem dejal slovenski: »V tem smislu naš požar razstava slika Trsta v tem tako zelo težkem času, v katerem si prizadevajo vsi prebivalci mesta in okolice v enodušnem skupnem delu, da hrabro vzdrže do srednjega konca vkljub neštetim težavam in skrbem. Nadaljeval je potem nemško in zaključil italijansko. Ogledali smo si nato razstavo, a zabeležiti moramo zopet nikakor opravičljivo,

dejstvo, da v razstavi razum onih slovenskih namestnikov besed in dveh ali treh brezpomembnih napisov nismo ne slišali ne videli prav čisto nič slovenskega! Vse sama nemščina in italijanska! Prav tako so tudi po mestnih vog